

מְסֻבֵּי הַמְּסֻבֵּי

המומחים להטבות לעובדים
בנפיש בע"מ מקבוצת הפניקס

28 בפברואר 2016

לכבוד:

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

חוות דעת מומחה על עתודות אקטואריות בגין זכויות עובדים של בנק דיסקונט לישראל בע"מ

מטרת הערכה

נתבקשתי ע"י "בנק דיסקונט לישראל בע"מ" (להלן - "הבנק") להעריך את ההתחייבויות האקטואריות שלו בגין זכויות עובדים לי: פיצויי פיטורין ופרישה, פנסיה מוקדמת, אגונה ומענקי יובלות לעובדים ובגין הטבות שונות לגמלאים למועד החישוב 31.12.2015 (להלן - ההתחייבויות), בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים וכללי חשבונאות מקובלים בישראל.

זהות האקטואר

הנני מצהיר שעבודתי נעשתה באופן בלתי תלוי וכי אין לי קשרים עסקיים עם הבנק, אינני בעל עניין בבנק ואינני עובד בנק. לא היו כל התניות לגבי שכר הטרחה שמשולם לי בגין מתן חוות דעת זו. לא קיבלתי כל שיפוי מהבנק בגין מתן חוות דעת זו. הבנק מינה אותי להיות אקטואר מטעמו ביום 31 בדצמבר 2009. כמו כן מוניתי על ידי בנק "מרכנתיל דיסקונט בע"מ" החל מיום 30 ביוני 2011 להיות אקטואר.

הנני להצהיר כי לא מתקיימת תלות ביני לבין בנק דיסקונט וחברות הבת שלו, כמשמעות המונח תלות בעמדה משפטית 105-30 בדבר "גילוי על קיומה של תלות בין מערך שווי לבין התאגיד וגילוי בנוגע למערך שווי שהערותיו מהותיות מאוד לתאגיד", שפרסמה רשות ניירות ערך בחודש יולי 2015.

ידוע לי ומסכם עלי, כי הבנק יעשה שימוש בהערכה האקטוארית לצורך חישוב העתודות הנדרשות וההצגה בדו"חות הכספיים ו/או לצירוף ההערכה לדו"חות הכספיים ו/או העמדתה לעין הציבור.

ואלה פרטי השכלתי:

MA באקטואריה (2008), אוניברסיטת חיפה.

BA בסטטיסטיקה (1993), אוניברסיטת חיפה.

חבר מלא באגודת האקטוארים הישראלית F.I.L.A.A.

ואלה פרטי נסיוני:

אקטואר של חברת בנפיש משנת 1996

מרצה בלימודי אקטואריה באוניברסיטת חיפה משנת 1992

היקף חוות הדעת האקטוארית

1. לצורך חישוב ההתחייבויות של הבנק, הסתמכתי על נתונים אשר נשלחו לי ע"י הבנק. בקשותי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההתחייבויות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוואתי את נתוני השנה אליה מתייחס הדוח לנתוני שנים קודמות. וכך השוואתי את נתוני ההערכה לניתוחי הרגישות שנכללו בהערכתי האקטוארית למועד חישוב 31/12/14.

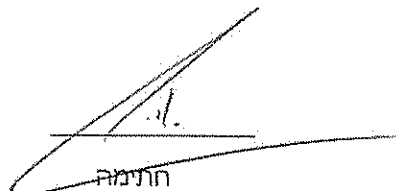
מְסֻדָּר מִמְּסֻדָּר

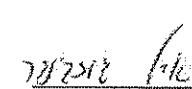
המומחים להטבות לעובדים
בנפיש בע"מ מקבוצת הפניקס

2. במידת הצורך הסתמכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת נתונים אלה והרלוונטיות שלהם.
3. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכך השיטות להערכת ההתחייבויות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, חזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 3 להלן.

חות הדעת

4. הערכתי את ההתחייבויות בהתאם לכללים אקטואריים מקובלים, הוראות הדיווח לציבור וכללי חשבונאות מקובלים.
5. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בסעיף 1 לעיל, הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורכי הערכתי.
6. ההנחות והשיטות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להנחיות וכללים המפורטים להלן.
7. ההתחייבויות המפורטות כדין וחשבון האקטוארי, מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי התחייבות הולמת לכיסוי התחייבויות הבנק בגין פיצויים, יובלות ומענקים לגמלאים.

חתימה

שם

המומחים להטבות לעובדים
בנפיש בע"מ מקבוצת הפניקס

כללי

1. הנחיית המפקח על הבנקים בעניין "חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בקשר עם זכויות עובדים" קובעת כי יש להתחשב בפרישות עובדים בתנאים מועדפים בעת חישוב העתדות כך שקביעת העתודה לפיצויי פיטורין תיעשה לפי הגבוה מבין חישוב פיצויי הפיטורין לפי השיטה הקיימת (שכר כפול משכורת אחרונה) לבין חישוב אקטוארי האומד את שיעורי העובדים שיפרשו בתנאים מועדפים ואת היקף ההטבות שישולם לעובד במועד הפרישה. יישום ההוראה נדרש החל מהדוחות הכספיים ליום 31 דצמבר 2011.

3. בהמשך לאמור לעיל ועל בסיס החלטות שקיבלה הנהלת הבנק, הוחלט שההנחות המרכזיות שיעמדו בבסיס החישוב האקטוארי הן:

- בשנים 2015 עד 2016 כולל לא תתאפשר פרישת עובדים בתנאים מועדפים.
- גיל מינימלי לפרישה בתנאים מועדפים - גיל 50.
- יצירת קרן חריגים (אקסגרציה) לטובת מקרי פרישה חריגים.

4. היות והערכה האקטוארית מתייחסת למספר תקופות, להלן שיעורי העזיבה ששימשו אותנו בחישובים:

עד שנת 2017 לא תתאפשר פרישה בתנאים מועדפים, בהתאם להחלטת הנהלת הבנק כפי שנמסרה לנו. עבור השנים 2017-2028 שיעורי הפרישה מרצון יעמדו על 2% מגיל 50. משנת 2029 ואילך שיעורי העזיבה יחזרו להיות כפי שנמצאו במחקר, מלבד לעובדים עד גיל 50, עבורם שיעורי העזיבה מרצון יעמדו על 0.

5. עבור כל אחד מהחביונות חושבה גם הערכה אקטוארית לפי שיעור היוון הנקבע בהתאם לאופן אימוץ המעבר לחישוב החביונות בהתאם לתקינה אמריקאית. התחשיבים נערכו לשנים 2012 עד 2014. שיעור ההיוון נקבע לפי תשואות לפידיון של אגרות חוב ממשלתיות צמודות מדד בתוספת מרווח ממוצע של אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב.
להלן המרווח שהתווסף לפי שנים:

0.89%	31/12/2012
0.70%	31/12/2013
0.84%	31/12/2014
0.97%	31/12/2015

המומחים להטבות לעובדים
בנפיט בע"מ מקבוצת הפניקס

א. העתודה למענק יובלות

א. 1. מתודולוגיה

1.1 עובדי הבנק זכאים למענקי יובל ולחופשת יובל בהגיעם לוותק המפורט בטבלה:

וּוּתָק	ימי חופשת יובל	חודשי מענק
20	23	5 משכורות
30	35	7.5 משכורות
40	35	5 משכורות

- 1.2 לעובד שיפרוש לפני שהגיע ליובל אך לאחר שהשלים 15,25,35 שנה יינתן מענק פרופורציונאלי בהתאמה לצבירת ההטבה לתקופה הכוללת המזכה. המענקים הפרופורציונאליים יינתנו לעובדים הפורשים לפני גיל פרישה גם אם לא היו מגיעים לוותק היובל המלא.
- 1.3 העתודה חושבה באופן פרטני לכל עובד ועובד (ומביאה בחשבון הפחתות וותק והפחתות שכר). העתודה הנדרשת חושבה באופן יחסי.
- 1.4 השכר היומי לצורך חישוב חופשת היובל הוא השכר החודשי מחולק ל-21 ימים.
- 1.5 מענק חופשת היובל מחושב לפי שכר גבוה יותר (עקב הכללת רכיבי שכר שאינם נכללים בחישוב מענקי היובלות).

א. 2. הנחות כלכליות

- 2.1 התחשיב מניח ריבית היוון בשיעור 1.41% עבור מענק היובל (מח"מ 7.47) ו 1.45% עבור חופשת היובל (מח"מ 7.71).
- 2.2 הבנק צופה גידול שכר ריאלי כ- 1.8% בשנה.
- 2.3 לא נלקחו בחשבון מיסי מעביד.

א. 3. הנחות דמוגרפיות

- 3.1 שיעורי עזיבות – נקבעו בהתאם לשיעורי העזיבות ששימשו לחישוב העתודה לפיצויי פיטורין.
- 3.2 ע"פ בדיקה שערכנו, מועד הפרישה של כל העובדים, נשים כגברים, הוא 67.

בנפיט בע"מ

המומחים להטבות לעובדים
בנפיט בע"מ מקבוצת הפניקס

א. 4. סטטיסטיקה דמוגרפית- קב העובדים הפעילים (סטטוס 1)

31.12.2015	
3,261	כמות עובדים
1,346	כמות זכאים לחופשת יובל

א. 4. תוצאות החישוב במיליוני ש"ח (כולל חלויות שוטפות)

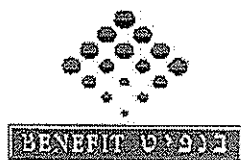
ריבית חופשת יובל	ריבית מענק יובל	סה"כ עתודה	עתודה לחופשת יובל- מענק	עתודה לחופשת יובל- פדיון	עתודה למענק יובל	
2.10%	1.98%	290.6	33.3	5.0	252.3	31.12.2013
1.45%	1.39%	264.6	30.8	4.9	228.9	31.12.2014
1.45%	1.41%	271.0	31.7	5.3	234.0	31.12.2015
1.45%	1.41%	286.7	33.4	5.6	247.7	תחזית 31.12.2016

א. 5. ניתוח רגישות

ניתוח הרגישות נבדק עבור 31.12.2015

פרמטר	עתודה למענק יובל (במיליוני ₪)	עתודה לחופשת יובל- פדיון (במיליוני ₪)	עתודה לחופשת יובל- ניצול (במיליוני ₪)
עלייה בשיעור של 1% בשיעורי הפרישה מראון	232.2	5.2	31.3
עלייה בשיעור של 0.5% בשכר הריאלי השנתי	242.9	5.5	33.0
ירידה של 0.1% בשיעור החיוון	235.7	5.3	32.0
ירידה בשיעור 0.5% בשכר הריאלי השנתי	225.7	5.1	30.6

• עבור ריביות שונות השינוי לינארי מול שינוי של 0.1%.

המומחים להטבות לעובדים
בנפיש בע"מ מקבוצת הפניקס

ב. העתודה להוצאות גמלאים

ב.1. מתודולוגיה

- 1.1 גמלאי בנק דיסקונט זכאים להטבות שונות, הכוללות ביטוח בריאות, ביטוח משלים, תרופות, עיתון שנתי ושי לחגים (קיימות שונות בזכאות להטבות בין הקבוצות). נתבקשנו לחשב את העתודה המתחייבת מכך כדי לשקף את ההוצאה הצפויה עבור גמלאי הבנק, וכן את העובדים שיהפכו בעתיד לגמלאים.
- 1.2 העתודה מחושבת לפי מצבת כ"א ונתונים אישיים שהומצאו על ידי הבנק ובהתאם להסברים שקיבלנו לגבי הסדרי הפרישה בבנק וע"פ הנחות יסוד שסוכם מראש.
- 1.3 זכאות לתנאי גמלאי מתגבשת בשני התנאים המצטברים הבאים: גיל 50 ומעלה + 25 שנות עבודה ומעלה.
- 1.4 תנאי הגמלאי עוברים בחלק מההטבות לבן/בת הזוג עם מות הזכאי.
- 1.5 החישוב נעשה בנפרד עבור שש קבוצות אוכלוסיה שונות: קבוצת העובדים הפעילים ושלוש קבוצות של גמלאים: ותיקים, צעירים ומצטרפים חדשים. קבוצת המצטרפים החדשים מקבלת חלק מההטבות רק מיום הגיעה לגיל 67 ולא מיום פרישתה בפועל.
- 1.6 חישוב תודה נעשה בהנחה שהעתודה אמורה להיות וודאית (החל מגיל 50 או הגיל בו מגיע העובד ל-25 שנות וותק, המאוחר מביניהם) ולכן יש להחזיק את מלוא הסכום.

ב.2. הנחות כלכליות

2.1 התחשיב מניח ריבית התואמת את תקופת המח"מ כדלקמן:

סוג גמלאי	מח"מ	שיעור ריבית אג"ח קונצרני
גמלאים ותיקים	7.7	1.45%
גמלאים חדשים	10.3	1.70%
גמלאים צעירים	14.23	2.17%
גמלאים דור ב'	13.6	2.04%
גמלאי בדמ"ש	11.0	1.77%
עובדים פעילים	טווח ארוך	2.52%

- * כל ההוצאות מגולמות למעט "החזר הוצאות".
- * שיעור הגילום שנלקח בחשבון בשנת 2015: 0% בקבוצת הגמלאים הוותיקים והחדשים, ו-7.5% ביתר הקבוצות.
- * שיעור מיסי מעסיק שנלקח בחשבון: 14.75%.
- * תוחלת חיים נותרת ממוצעת (כולל בני זוג) לשנת 2015-22 שנים

ב.3. הנחות דמוגרפיות

- 3.1 מקדמים אקטוארים מבוססים על לוח תמותה מטבלה פ 1 ו 69, לוח זה מאושר ומפורסם ע"י משרד האוצר ונמצא בשימוש בקרנות הפנסיה בישראל. הונחה תמותה במהלך שנות העבודה עד פרישה.

בנפיט בע"מ

המומחים להטבות לעובדים
בנפיט בע"מ מקבוצת הפניקס

- 3.1 תאריך הפרישה הינו היום בו מגיע/ה העובד/ת לגיל 67 בדיוק.
 3.2 הונח שעובד שהיום אינו נשוי יישאר גם בעתיד לא נשוי, ועובד נשוי יישאר בעתיד נשוי.
 3.3 שיעורי עזיבות - נקבעו בהתאם לשיעורי העזיבות ששימשו לחישוב העתודה לפיצויי פיטורין, כמפורט בפרק כללי - סעיף 4 לעיל.

4. סטטיסטיקה דמוגרפית- קב' הגמלאים .

גמלאי בדמ"ש		גמלאים דור ב'		גמלאים צעירים		גמלאים חדשים		גמלאים ותיקים		31.12.2015
זכר	נקבה	זכר	נקבה	זכר	נקבה	זכר	נקבה	זכר	נקבה	
15	23	0	0	592	951	269	320	301	190	מס' גמלאים
אין זכאות		0	2	34	51	13	35	12	274	מס' בני זוג גמלאים

סטטיסטיקה דמוגרפית- קב' הפעילים

31.12.2015		
זכר	נקבה	
1,617	2,577	מס' עובדים

5. תוצאות החישוב

31.12.2015		
עלות אקטוארית ללא מיסי מעסיק וללא גילום	עלות אקטוארית כולל גילום	
מיליוני ש"ח		
235.8	291.0	עובדים פעילים - (סטטוס 1)
75.2	86.3	גמלאים ותיקים - (סטטוס 2)
59.1	67.8	גמלאים חדשים - (סטטוס 3)
130.1	160.5	גמלאים צעירים - (סטטוס 4)
0.05	0.06	גמלאי דור ב' - (סטטוס 5)
2.6	3.2	גמלאי בדמ"ש - (סטטוס 6)

6. ניתוח רגישות

ניתוח הרגישות נבדק עבור קבוצת העובדים הפעילים 31.12.2015

עלות אקטוארית ללא מיסי מעסיק וגילום	ירידה בשיעור ההיוון של 0.1%
מיליוני ש"ח	
241.0	עובדים פעילים

בניפיט פנסיה

המומחים להטבות לעובדים
בנפיט בע"מ מקבוצת הפניקס

ג. עתודה לפנסיה מוקדמת ולאנונה

1.1. מתודולוגיה

1.1 במהלך 2012 פרשה קבוצת עובדים מהבנק אשר בחרה במסלול פנסיה מוקדמת.

לקבוצה זו הוצעו מס' חלופות לבחירה:

* פנסיה לפורש בלבד.

* פנסיה לפורש בלבד כולל תקופת הבטחה שונות (תקופת ההבטחה נקבעה ע"פ גיל הפורש).

* פנסיה לפורש ולבן זוגו (100%) עד מותו של האחרון מביניהם.

* פנסיה לפורש ולבן זוגו (100%) עד מותו של האחרון מביניהם כולל תקופת הבטחה

שונות.

בכל אחת מהחלופות, הפנסיה תשולם ע"י הבנק עד גיל 85 של הפורש, במידה והפורש נפטר לפני גיל

85 ובחר מסלול כולל שארים ובן זוגו עדיין בחיים וצעיר מגיל 85 ימשיך הבנק לשלם עד הגיע בן הזוג

לגיל 85, לאחר גיל זה נקנה כיסוי ביטוחי מחברת ביטוח.

1.2 במהלך שנת 2014 פרשה קבוצת עובדים מהבנק אשר חלקם בחרו במסלול פנסיה מוקדמת.

לקבוצה זו הוצעו מס' חלופות לבחירה:

* פנסיה לפורש בלבד.

* פנסיה לפורש בלבד כולל תקופת הבטחה שונות (תקופת ההבטחה נקבעה ע"פ גיל

הפורש).

* פנסיה לפורש ולבן זוגו (100% או 60%) עד מותו של האחרון מביניהם.

* פנסיה לפורש ולבן זוגו (100% או 60%) עד מותו של האחרון מביניהם כולל תקופת

הבטחה שונות.

בכל אחת מהחלופות, הפנסיה תשולם ע"י הבנק עד גיל 60 של הפורש, לאחר גיל זה נקנה כיסוי ביטוחי

מחברת ביטוח.

1.3 בנוסף, קיימת קבוצת עובדים שזכאים לאנונה על חשבון הבנק, לתקופה מוגבלת וידועה מראש.

הפנסיות לקבוצה זו משולמות ע"י הבנק צמודות למדד.

1.4 העתודה עבור כל אחת מהקבוצות חושבה באופן פרטני לכל פורש.

2.2. הנחות כלכליות

2.1 התחשב מניח ריבית התואמת את תקופת המח"מ כדלקמן:

סוג הקצבה	מח"מ	שיעור ריבית אג"ח קונצרני
פורשים 2012	10.65	1.73%
פורשים 2014	טווח ארוך	2.52%
אנונה	6.84	1.31%

RENETI

המומחים להטבות לעובדים
בנפיט בע"מ מקבוצת הפניקס

2.2 המקדמים האקטואריים לקוחים מתוך טבלאות "פ" ו "פ3" שפרסם משרד האוצר במרץ 2013 ואשר נמצאות בשימוש ע"י קרנות הפנסיה בישראל. הטבלאות מותאמות ל-100% עובדי צווארון לבן .

ג3. סטטיסטיקה דמוגרפית

פנסיה מוקדמת:

קבוצה	מס' נשים	מס' גברים	מס' הפורשים שבחרו פנסיה לבן/בת זוג	מס' הפורשים שבחרו פנסיה כולל תקופת הבטחה
פורשים 2012	88	35	67	117
פורשים *2014	60	4	42	64

* לא כולל עבודת נוספת הנכללת בקבוצה ומחושבת בנפרד

אנונה:

סה"כ מקבלי אנונה	תקופת תשלום ממוצעת
31	13.6

ג4. תוצאות החישוב - נכון לתאריך 31.12.2015

קבוצה	סה"כ פורשים	סה"כ התחייבות בש"ח	סה"כ תגמולים מרותקים	תקופת שירות נותרת
פורשים 2012	123	179,230,654	-	21.3
פורשים **2014	64	110,063,216	26,986,260	
אנונה	31	45,412,672	-	13.97

** לא כולל חבות בגין עבודת נוספת המחושבת בנפרד, בסך 8,092 אלפי ש"ח

בנק לוי

המומחים להטבות לעובדים
בנפיש בע"מ מקבוצת הפניקס

ד. העתודה לפיצויים

11. מתודולוגיה

- 1.1 העתודה חושבה באופן פרטני לכל עובד ועובד ומביאה בחשבון את אחוז המשרה.
- 1.2 אחוז הפיצויים המוגדלים נבדק במחקר שערכנו על נתוני 2004-2010. שיעורי הפיצויים המוגדלים נקבעו בהתאם לניסיון הבנק, לפי גיל העובד.
- 1.3 אוכלוסיית הבנק מתחלקת ל-4 קב':
  - עובדים בהסכם קיבוצי דור א'- (מעמד 1 ו 2) - עליהם חל סעיף 14 חלקי החל מ 1/2008 ע"פ צו הרחבה.
  - עובדי הנהלה ויו"ר (מעמד 10 ו 11) - עליהם לא חל סעיף 14. עובדים במעמד 11 החל מסוף 2011 יחול עליהם סעיף 14 מלא פרט לתקופה לפני 01/2008 אם קיימת.
  - עובדים ארעיים (מעמד 3 ו 13) - עליהם חל סעיף 14 מלא החל מ 1/2008.
  - עובדים דור ב' (מעמד 14 ו 15) - עליהם חל סעיף 14 מלא פרט לתקופה לפני 1/2008 אם קיימת.
  - בהתאם להסכם קיבוצי מ 06/2011 כל העובדים החדשים שיקלטו מ 06/2012 יחול עליהם סעיף 14 מלא.

12. הנחות כלכליות

- 2.1 התחשיב מניח ריבית היוון בשיעור 1.55%. התואם למח"מ 8.8.
- 2.2 הבנק צופה גידול שכר ריאלי כ- 1.8% בשנה.

13. הנחות דמוגרפיות

- 3.1 הונח שמועד הפרישה של כל העובדים, נשים כגברים, הוא 67.
- 3.2 שיעורי עזיבות - כמפורט בפרק כללי - סעיף 4 לעיל.

14. סטטיסטיקה דמוגרפית

מעמד 14/15	מעמד 3/13	מעמד 1/2	מעמד 11/10	31.12.2015
717	1,429	3,478	88	כמות עובדים

15. תוצאות החישוב - עתודה לפיצויים במיליוני ש"ח

תקופת שירות נותרת	ריבית היוון	שווי נכסים	התחייבות לפיצויים ברוטו (לא כולל קרן אקסגרציה)	
12.5	1.55%	33.8	2,097	31.12.2015
	1.55%		2,239	תחזית 2016

המנהל הארצי של המכס

המומחים להטבות לעובדים
בנפיש בע"מ מקבוצת הפניקס

ד. ניתוח רגישות

ניתוח הרגישות נבדק עבור 31.12.2015

פרמטר	התחייבות לפיצויים ברוטו (במיליוני ₪)
עלייה בשיעור של 1% בשיעורי הפרישה מרצון	2,120
עלייה של 10% בשיעור הפיצויים המשולמים	2,128
עלייה בשיעור עליית השכר הריאלי של 0.5%	2,191
ירידה בריבית היוון של 0.1%	2,115
ירידה בשיעור עליית השכר הריאלי של 0.5%	2,009

בברכה,
אייל בוכבינדר,
אקטואר